

Hjem > Promilleafgiftsfonden > 2013 > Landbruget i planlægningen 2020 > Topmoderne kornlager indbygget i Gammelgaards gamle stald/ladebygning

Topmoderne kornlager indbygget i Gammelgaards gamle stald/ladebygning

Herregården "Gammelgaard" ved Augustenborg på Als indeholder en række bevaringsværdige bygninger. I juli 2013 indviede gården et nyt korn- og frølager, som er indbygget i en stor bevaringsværdig ladebygning.

Promilleafgiftsfonden for landbrug

Indhold

- [Lidt historie](#)
- [Sanerings- og bevaringsplan, idé-udkast](#)
- [Diskussion](#)
- [Konklusion](#)
- [Ny funktion](#)
- [Sådan blev det: Sommeren 2013](#)
- [Anerkendelse](#)
- [Økonomiske investeringer](#)

Lidt historie

"Gammelgaard" er bygget og anlagt på tre plateauer, et forholdsvis smalt overgangslandskab, mellem et storbakket morænelandskab og et lavbundsområde med et vandløb, som ender i et større moseområde.

Billede 1. Orthofoto af "Gammelgaard" med bygningsanlæg og nærmeste omgivelser.

Den mest markante bygning er en oprindelig kostald med plads til mere end 100 malkekøer, en stor besætning efter tidligere tiders målestok. Ovenpå stalden var der et stort hø- og halmloft, et trempelloft med højt til kippen.

Bygningsanlægget benævnes stald/lade, en kombination af køer i en række tværstalde og med fourage til hele året ovenpå i trempelloftet.

Bygningen har i mange år stået ubrugt hen og med et begyndende forfald til følge.

Billede 2. Bygning nr. 1, den gamle stald/lade, opført i 1881 og som den så ud i foråret 2012.

Billede 3. Stald/laden er bygget af Gisbert von Romberg.

[Til top](#)

Citat af Peter Dragsbo, overinspektør på Sønderborg Slot

"Stald/laden på Gammelgaard er et stykke markant landbrugsarkitektur – og er samtidig værdifuld ved at hænge sammen med husmandskolonierne i landskabet, og man må derfor håbe, at bygningen kan genanvendes og indpasses i den fortsatte landbrugsdrift på stedet!"

Et faktum er, at stald/lade-bygningen er "umistelig" da den, udover 2 mindre bygninger i omegnen på Vertemine og Ruhmorsgaard, er den eneste af sin art i Danmark.

[Til top](#)

Sanerings- og bevaringsplan, idé-udkast

På skitsen er meget overordnet vist et forslag til, hvilke bygninger og anlæg som over tid bør fjernes, og dermed hvilke som bør/skal bevares.

De foreslåede bygninger, som med fordel kan fjernes, har ingen funktionel, teknisk og historisk eller kulturarvmæssig betydning for helheden.

Arkitektonisk vil saneringen have stor indvirkning på oplevelsen af det store samlede gårdanlæg.

Det drejer sig om bygningerne nr. 7 (en nyere hestestald), 9 (en nyere svinestald) samt en voldsom betonmur rundt om den gl. møddingplads.

Den nedbrændte gl. trælade, nr. 5, foreslås markeret med en randbeplantning af bøgpur.

Gyllebeholder, nr. 11, fjernes over tid.

[Til top](#)

Diskussion

Der har været diskuteret mange muligheder for fremtidig anvendelse af "Gammelgaards" avls- og driftsbygninger, med speciel fokus på stald/laden.

Ideerne spændte lige fra ridehal over torvelade (inspiration fra den svenske saluhal) til ferieejligheder og spændende boliger.

[Til top](#)

Konklusion

Anden anvendelse som kræver daglig arbejdsindsats og tilsyn, og som ikke er driftsrelateret, ville ikke komme på tale.

Et generationsskifte kommer sandsynligvis også på tale indenfor en overskuelig fremtid, og som det ser ud nu, vil den fremtidige landbrugsdrift gå i retning af planteproduktion.

[Til top](#)

Ny funktion

Den storslåede stald/lade-bygning er nu transformeret og genanvendt til et professionelt og fremtidssikret anlæg til korn- og frøbehandling og opbevaring.

Billede 5. Stald/lade-bygning opført i 1881.

Kostalden rummede som tidligere nævnt ca. 100 malkekøer, som i 1880-erne var en stor besætning. Indretningen bestod af tværgående staldafsnit, hvor køerne stod på rækker og i hold.

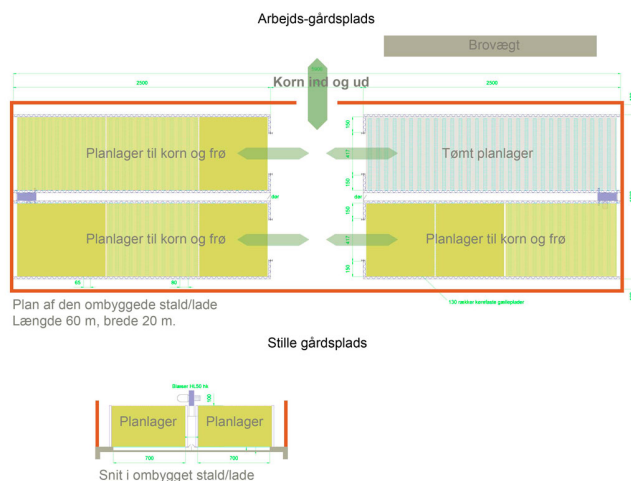
Denne indretning var ensbetydende med, at de bygningsmæssige hovedkonstruktioner havde en indbyrdes afstand, som ville kunne danne grundlaget for en kommende frit bærende rammekonstruktion i forbindelse med anvendelsen til korn- og frøopbevaring.

Nedenfor er skitseret hovedprincipperne i anlægsopbygningen af det nye korn- og frølager med flow-linjer samt behandlings- og opbevaringssiloer.

Der er plads til 25.000 tønder korn i det nyetablerede plansiloanlæg.

Billede 4. Grov skitse af "Gammelgaard", efter en sanering og fjernelse af uinteressante bygninger.

Billede 6. Hovedprincipperne i anlægsopbygningen af det nye korn- og frølager.

Det er den nuværende ejer, Lars Bertram, der har stået for at bringe den godt 1000 kvadratmeter store bygning tilbage til tidligere storhed.

Bygningen er ikke noteret som bevaringsværdig, men familien Bertram syntes, at det ville være ødelæggende for stedet, hvis man fjernede den.

Det ville være billigere at bygge to kornsiloer på højkant, men den særegne bygning blev valgt frem for de fritstående stålsiloer.

[Til top](#)

Sådan blev det: Sommeren 2013

Den gamle bygning er nu splinterny indvendig, med stålkonstruktioner som har erstattet de oprindelige stolpekonstruktioner af træ.

Billede 7. Billedet viser den nye port fremstillet efter den oprindelige, som var todelt med begge døre sidehængte. Lige til højre for porten er der udvendigt bygget et påslag/korngrav til modtagelse af korn og frø. Den indvendige centrale plads er dimensioneret for lastvogne til udtransport.

Billede 8. Billedet viser en tom plansilo, som nu i oktober 2013 er fyldt med korn og frø. Gulvet er opbygget af nedgravede kanaler til transport af henholdsvis kold og varm luft. Luften presses op gennem riste (gælleplader) i gulvfladen, som ligger præcist i gulvfladen, så kornet kan hentes ud fra plansiloen med gummiged.

Billede 9. Her ses den nye rammekonstruktion med træåse på tværs og træbeklædning som underlag for pap, som er den afsluttende tagbelægning. Bemærk gavlbeklædningen af brædder som er opsat med en lille afstand for ventilering af kornladen.

Billede 10. På billedet ses den renoverede langfacade med lemmene, som oprindeligt blev anvendt til indlæsning af stråfoder på det store loftsrum. På rygningen ses rekonstruktionen af de oprindelige aftrækskorstene (tårnsprir) og lynafledere.

Der var åbent hus på "Gammelgaard" i juli 2013 med rigtig mange besøgende. De fik alle en oplevelse af et fornemt eksempel på anden anvendelse af en tiloversbleven landbrugsbygning.

Billede 11. Bygningen set udefra, som den ser ud i dag.

Billede 12. Besøgsdag, juli 2013.

[Til top](#)

Anerkendelse

Anerkendelsen for "smuk vedligeholdelse og istandsættelse" blev i oktober 2013 uddelt af Sønderborg Kommune til laden på "Gammelgaard" for bevarelsen og restaureringen af den meget karakteristiske stald/ladebygning - en umistelig bygningskultur indenfor landbrugets bygningsarv.

[Til top](#)

Økonomiske investeringer

De samlede omkostninger til ombygning, renovering og indbygning af komplet nyt plansiloanlæg	Kr. 5.500.000
Alternativ, investering i udvendige lufttætte stålsiloer	kr. 2.000.000
Investering i indendørs plansiloanlæg m.v.	kr. 2.600.000
Ekstrapris i forhold til korn- og frøopbevaring, inde contra ude	kr. 600.000

Beskrevet af afd. for Arkitektur og Planlægning, Videncentret for Landbrug

Oktober 2013